

Jeg kan ikk' finde på noget!

-Situert fremstilling

Lise Overgaard Nielsen, lektor, cand. mag.

Læsepædagogernes jubilæumskonference 70 år
26. november 2021

ABSALON

PROFESSIONS-
HØJSKOLEN
ABSALON

Jeg kan ikk' finde på noget!!!

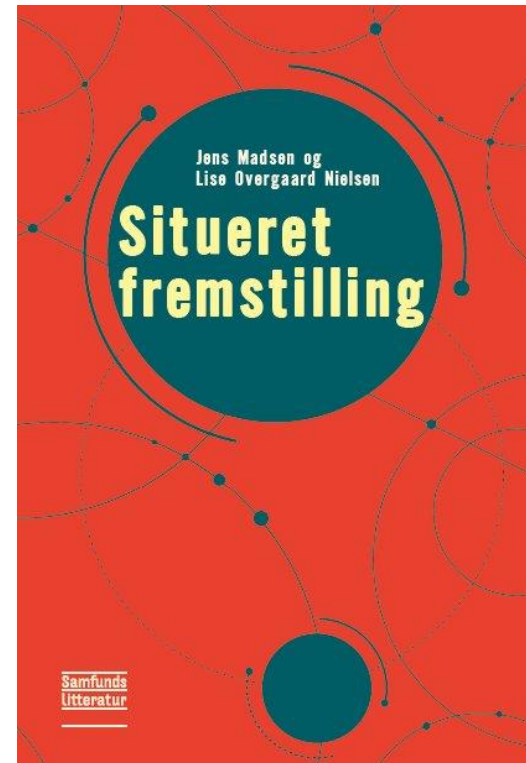
- Hvorfor ska' vi det her?
- Det får jeg aldrig brug for?

- "As long as I've been in schools—as a student, a teacher, and now an English educator—I've struggled for authenticity. So much of what happens in school has always seemed . . . well, fake." Whitney (2011)

Hvad kan I forvente jer i dag?

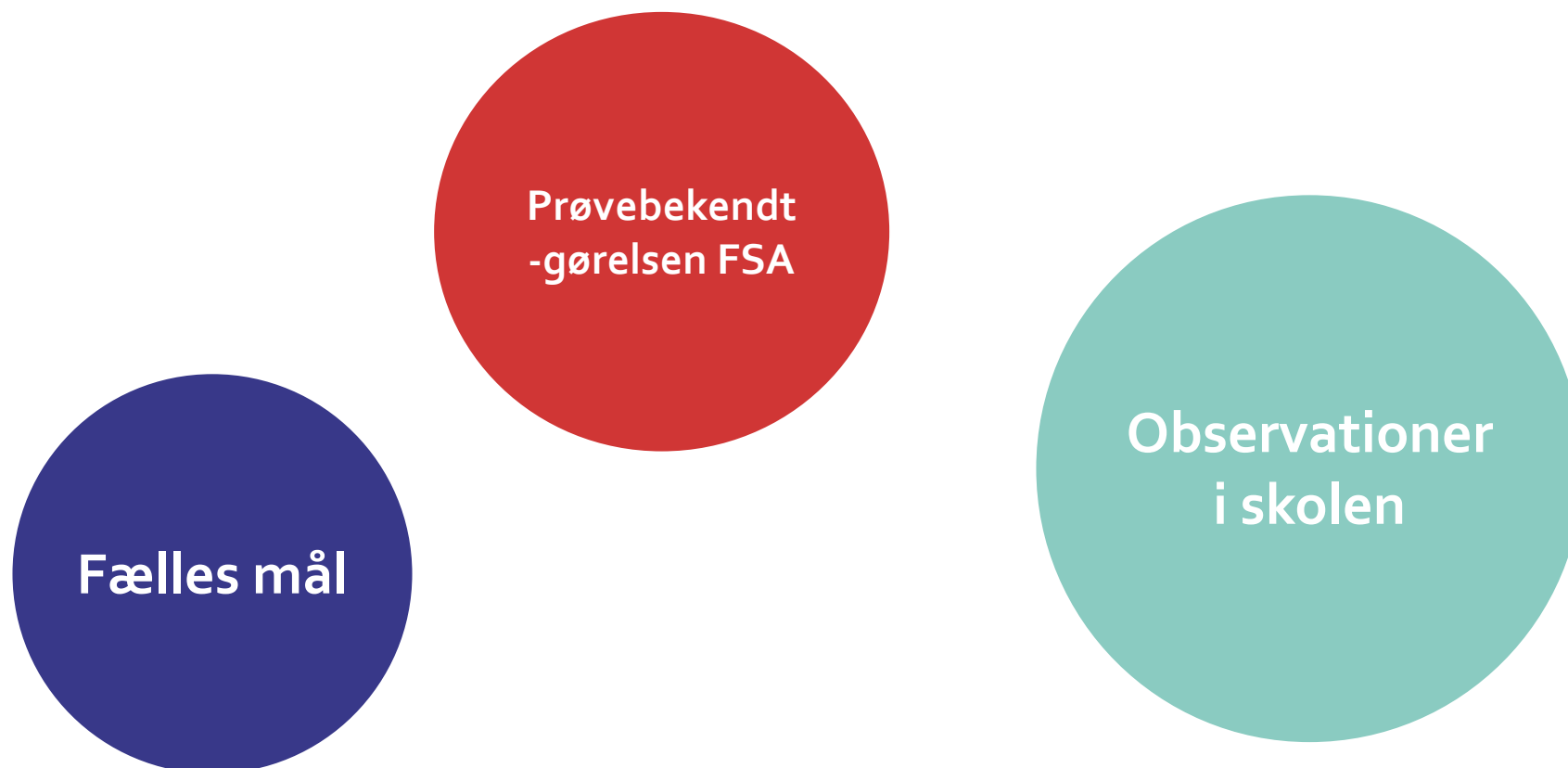
- Baggrunden for situeret fremstilling
- Præsentation af situeret fremstilling
- Præsentation af praktiske forløb

Forskningsprojektets metode

- Innovativ fase med udvikling af læringsartefakter med lærere i folkeskolen.
  - Eksplorativ fase med afprøvning af artefakter i brugskontekst i interventionsstudie med lærere i folkeskolen.
  - Distributiv fase med udbredelse
-
- *Bundsgaard & Hansen: "Innovationscirklen – en model for brugerdreven innovation", i: Cursiv 8/2011*

Hvorfor nu situeret fremstilling?

Kompetencemålene dansk fremstilling 2014

- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i **nære og velkendte situationer** (2.kl.)

- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i **velkendte faglige situationer** (4.kl.)

- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i **formelle situationer** (6.kl.)

- Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, **der passer til genre og situation** (9.kl.)

Prøvebekendtgørelsen (2021)

5.2.4 Bedømmelse og vurderingskriterier

Elevens besvarelse bedømmes ud fra nedenstående vurderingskriterier, som er fastsat i prøvebekendtgørelsens bilag 1, stk. 1.16.

Der prøves i:

- at sætte sig ind i en skrivesituation og fremstille en tekst, som fungerer i situationen,
- at svare på en stillet opgave med dens krav til afsender, modtager og fremstillingsformer,
- at udtrykke et meningsfuldt indhold,
- at bruge opgaveforlægget, faglig viden, internettet og andre relevante ressourcer,
- at skabe sproglig og multimodal* sammenhæng i en tekst og
- at bruge skriftsprog og andre modaliteter funktionelt og sikkert.

Tabel 1 Sammenhæng mellem vurderingsdimension, vurderingsområde og vurderingsspørgsmål

Vurderingsdimension	Vurderingsområde	Vurderingsspørgsmål
Funktion	Skrivesituation	<i>I hvilken grad fungerer elevens besvarelse til den situation, eleven skal sætte sig ind i?</i>

Situeret fremstilling i hovedtræk

- Skrivning er håndtering af en tekstsituation
- Udgangspunkt i tekstens situation og brug, ikke genre
- Ikke-lineær skriveproces
- Strategisk brug af 4 perspektiver

Fremstillingens fire perspektiver

Producentperspektivet

- Finde indhold
- Finde på indhold
- Udtrykke sig
- Ville noget med sin tekst

Brugerperspektivet

- Forestille sig læserens tanker, forståelse, oplevelse og meninger
- Positionere sig som skriver

Normperspektivet

- Få teksten til at ligne professionelle tekster af samme type eller genre (den kulturelle norm)
- Få tekstens retskrivning på plads (den formelle sproglige norm)

Det æstetiske perspektiv

- Fokuserer på sproglig æstetik (ord og udtryk, stil, retorik)
- Fokuserer på multimodal æstetik (layout, billeder)

FORBEREDELSE AF ET FORLØB

- Elevernes mål:

Du kan skrive en tekst, som skal hjælpe de nye børn i sfo'en med at spille på sfo'ens PlayStation.

- Lærerens mål:

Eleverne kan i samarbejde med andre udføre instruerende og regulerende teksthandlinger med en konkret brugergruppe.

Figur 1: Lærerens forberedelse.

Etablering af tekstsituationen.

Til Forældrerådet!

Vi har nogle Fantastiske ideer til nogle gode lege. "Men vi mangler nogle redskaber til legene" vi ønsker sjippetov "Fodi at der er mang der elsker at sjippe" og vi ønsker os kridt Fodi at der er mange gode lege med kridt FX 😊 skorsten, - Jeg meler kri mod Danmark vi håber i kan op Fyle vors ønsker vengli hilsen Malou M og Josephine F.

Etablering af tekstsituationen

PRAKTISK INFO

Skulle I mangle information om lokalet eller gerne vil se det inden brug, bedes I kontakte:

Teknisk service:

Carsten Olsen - 55 36 35 06
caol@vordingborg.dk

Lærer:

Karen Visbech - 30 27 03 91
karenvisbecho10574@gmail.com

Lavet af 6h, juni 2016

Info om madkundskabslokalet på Marienberg Skole

Denne folder vil forklare, hvordan man skal bruge skolens madkundskabslokale

Vi håber, den kan hjælpe jer til nogle dejlige timer i lokalet.

GODE TING AT HUSKE

Her er en række små ting, vi beder jer huske, når I bruger lokalet. Dette er ment som hjælp til jer, så I får en god oplevelse og kan efterlade lokalet rent og pænt.

SÅDAN SLÅR DU STRØM OG VENTILATION TIL I LOKALET:

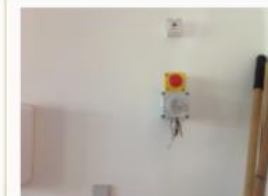
- Tryk på den røde "nødstop"-knap på væggen og drej den til højre, så du hører et klik.
- Sæt nøglen i låsen og drej til venstre.
- Tryk på den nederste kontakt under lyskontakterne.

DEN GODE OPVASK:

- Skyl al service af og stabl det pænt.
- Brug varmt vand og put først opvaskemiddel i baljen til sidst.
- Følg gerne plakaten med opvaskeråd, der hænger i lokalet.
- Læg karklude og viskestykker til vask efter brug.

RENGØRING AF LOKALET:

- Tør alle bordplader og vaske af med en karklud, vredet op i varmt sæbevand.
- Tør alle vaske efter med papir og sørg for, der ikke ligger madrester i.
- Fej gulvene og gå ud med affaldssækkene. Se kort til højre.

Du finder installationen på din højre side, når du kommer ind i lokalet.

Følg den liserøde pil på kortet

Typer af didaktiske tekstsituationer

- Tekstsituationen er skolesituationen
- Tekstsituationen er indbygget i teksttypen/genren
- Forestillet tekstsituation
- Simulation
- Autentisk situation inden for skolen
- Autentisk situation uden for skolen

Tekstsituationer i situeret fremstilling

Tekstsituation	Eksempler
Udbygget simulation	Storyline Simuleret valgkamp Simuleret reklamekampagne
Autentisk brug inden for skolen	Tekster der læses af andre elever Invitationer til faktiske begivenheder Regler, referater og aftaler der faktisk gælder Instruktioner der faktisk skal bruges
Autentisk brug uden for skolen	Skrive med venskabsklasse Kampagner i lokalmiljøet Offentlige debatindlæg og anmeldelser

DET PRAKTISKE FORLØB

- Løbende respons

Undervejs, selektiv, i dialog, med henblik på motivation og læringsfremmende.

- Minilektioner

Mini-lektioner er korte oplæg (5-10min.) enten planlagte eller med udgangspunkt i aktuelle behov i skrivesituationen.

Figur 2: Lærerens udførelse af undervisningen.

Hjælpe spørgsmål til analyse af tekstsituation

- Hvad er på spil i denne situation?
- Hvem er brugeren af teksten?
- Hvilken brugssituation skal teksten formodentlig læses i?
- Hvad vil du opnå?
- Hvilken position vil du have i teksten?
- Hvilke genrer kunne håndtere situationen?
- Kender du denne slags tekstsituation? Hvad gjorde du sidst? Kunne noget af det samme virke igen? Vil du prøve noget andet?

Afslutning af forløbet

- Autentisk respons fra brugerne
- Evaluering med udgangspunkt i de fire perspektiver

Spørgsmål og diskussion

Vidensgrundlag

- Anmarkrud, Ø., & Refshal, V. (2011). *Gode læsestrategier - på mellemtrinnet*. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Arnbak, E. (2003). *Faglig læsning- fra læseproces til læreproces*. København: Gyldendal.
- Barton, D. (2007). *Literacy- An Introduction to the Ecology of Written Language*. Oxford: Blackwell.
- Bråten, I. (1990). *Kognitive strategier og ortografi*. Oslo: Pædagogisk forskningsinstitut, Universitetet i Oslo.
- Bundsgaard, J. (2009). *Kompetencer i dansk*. København: Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S.
- Bundsgaard, J. (2010). En ny læseformel. *Læsepædagogen*, Årg. 58, nr.5.
- Bundsgaard, J. (2011). The missing link - prototypiske situationer som didaktisk kategori. *Nordic Journal of Digital Literacy vol 6*.
- Bundsgaard, Misfeldt, & Hetmar. (2012). Udvikling af literacy i sceneriebaseret undervisningsforløb. *Viden om læsning 12*.
- Butler, D., & Winne, P. (1995). Feedback and Self-regulated Learning: A Theoretical Synthesis. *Review of Educational Research 65*, s. 245-281.
- Definition and Selection of Competencies, D. (2005). *Definition and Selection of Key Competencies*. Lokaliseret 28. juni 2017: <https://www.oecd.org/pisa/35070367.pdf> .
- Whitney, A. (October 2011). In Search of the Autentic English Classroom: Facing the Schoolishness of School. *English Education*.
- Ehri, L. (1995). The Emergence of Word Reading in Beginning Reading. I P. Owen, & P. Pumfrey, *Emergent and Developing Reading: Messages for Teachers*. London: The Falmer Press.
- Elbro, C. (2006). *Læsning og læseundervisning 2.udgave*. København: Gyldendal.
- Emtoft, L., & Esmann, S. (2012). *Læsning der lykkes*. Frederikshavn: Dafolo.
- Farell, P. (2004). School Psychologists: Making Inclusion a Reality for All. *School Psychology International 25*;5.
- Fleischer, A., & Merland, J. (2008). *Eksekutive vanskeligheder hos børn*. København: Dansk Psykologisk Forlag
- Gallagher, K. (2006). *Teaching adolescent writers*. Portland, ME: Stenhouse Publishers.
- Gallagher, K. (2011). *Write like this: Teaching Real-World Writing Through Modelling and Mentor Texts*. Portland: Stenhouse Publishers.
- Gunnulfsen, A., & Brevik, L. (2012). *Læs mindre - forstå mere!* Aarhus: Klim.
- Halliday, M. (2007). Language as social semiotic: Towards a General Sociolinguistic Theory. *Continuum- Language and Society vol. 10*

Vidensgrundlag

- Hertzberg, F. (2001). Tusenbenets vakre dans. *Rhetorica Scandinavia* 18.
- Hetmar. (2000). *Elevens projekt. Lærereens udfordringer*. København: Dansk Lærereforening.
- Hetmar, H. (2004). Kulturformer som didaktisk kategori- liiteraturpædagogik. I K. Snack, *Didaktik på kryds og tværs*. København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.
- Illeris, K. (2012). *Kompetence - hvad, hvorfor, hvordan*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Jakobson, R. (1960). Closing Statement: Linguistics and Poetics. I T. Sebeok, *Style in Language*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Krogh, E. (2014). Skrivekulturer i folkeskolens niende klasse. *Viden om læsning* 15.
- Kvithyld, T., & Aasen, A. (2013). Fem teser om funktionel respons på elevtekster. I J. Smidt, R. Solheim, & A. Aasen, *På sporet af god skriveundervisning - en bog for lærere i alle fag* (s. 99-111). Aarhus: Klim.
- Kvithyld, T., Kringstad, T., & Melby, G. (2015). *Gode skrivestrategier*. Århus: Klim.
- Langer, J. (2002). *Effective Literacy Instruction: Building Successful Reading and Writing Programs*. Urbana, IL: National Council of Teachers of English.
- Lave, J. (1999). Læring, mesterlære, social praksis. I S. Kvale, *Mestelære - Læring som social praksis*. København : Hans Reitzels Forlag.
- Mailand, M. K. (2007). *Genreskrivning i skolen*. København: Gyldendal.
- Miller, C. R. (1984). Genre as Social Action. *Quarterly Journal of Speech*.
- Penne, S., & Hertzberg, F. (2011). *Muntlige tekster i klasserommet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Roe, A. (2010). *Læsedidaktik - efter den første læseundervisning*. Aarhus: Klim.
- Rose, & Martin. (2012). *Learning to write, Reading to learn*. Sheffield: Equinox Publishing.
- Rose, D. (2009). *Reading to Learn*. Hentede 29. juni 2017 fra www.readingtolearn.com.au
- Smidt, J. (2010). *Skriving i alle fag - innsyn og utspill*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Smith, F. (1988). *Joining the Literacy Club*. Portsmouth, New Hampshire, London: Heinemann.
- Smith, F. (2015). *Landmarks in literacy. The Selected Works of Frank Smith*. New York: Routledge.
- Solheim, R. (2013). Hvorfor skriver vi. I S. A. Smidt, *På sporet af god skriveundervisnings*. Århus: Klim.
- Tanggaard, L.; Axel, E. (2010). En introduktion til Situeret læring og praksis i forandring. *Nordisk Udkast* 1/1.
- Trageton, A. (2004). *At skrive sig til læsning*. København: Gyldendal.
- Undervisningsministeriet. (u.d.). www.emu.dk. Hentede 29. juni 2017 fra EMU Danmarks læringsportal: <http://www.emu.dk/modul/folkeskolens-form%C3%A5Isparagraf>
- Undervisningsministeriet. (2014). www.emu.dk. Hentede 29. juni 2017 fra EMU Danmarks læringsportal: <http://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/dansk>
- Vygotsky, L. (2004). Pædagogisk Psykologi. I G. Lindqvist, *Vygotsky, Læring som udviklingsvilkår*. Aarhus: Klim.